

Psykolog Jan-Ole Hesselberg og fysiker Andreas Wahl har skapt debatt etter serien «Folkeopplysningen».

FOTO: NRK

Folkeopplysningen

Jan-Ole Hesselberg, psykolog i NRK-serien «Folkeopplysningen», vet en god del om hvordan hjernen kan lure oss til å tro at noe virker, selv om det ikke gjør det.

Is seks programmer som i høst gikk på NRK1, satte Jan-Ole Hesselberg og fysiker Andreas Wahl søkelyset på alternativ medisin. Med seertall på over 600 000 var programmet det mest sette etter Dagsrevyen. Men å gå alternativbransjen etter i sømmene gikk ikke direkte upåaktet hen. Som psykolog og rollen som «forståelsepåer» har han i tillegg til mye ros også måttet tåle pepper. For noen uker siden ble NRK-programmet klaget inn til Pressens Faglige Utvalg (PFU) og denne uka klaget Norsk homøopatisk pasientforening «Folkeopplysningen» inn til Kringkastingrådet. Foreningen krever en beklagelse fra NRK.

Amta treffer Jan-Ole Hesselberg i Drøbak, hit flyttet han for fire år siden.

– Homøopater er blant dem som fikk gjennomgå i «Folkeopplysningen». Noe problem å møte representanter i etterkant?

– Det plager meg absolutt ikke. Jeg har ikke noe personlig vendetta mot noen, og det har ikke Folkeopplysningen heller. Vi har tvert imot tatt alternativbransjen på ramme alvor. Vi besøkte profesjonelle folk som selger tjenester. De visste på forhånd at vi ville betrakte dem med et vitenskapelige blikk, samtidig var serien kjemisk fri for revolverintervjuer. Lignende serier på utenlandske kanaler har kjørt bransjen mye hardere, sier Hesselberg som er oppvokst i Larvik, Ski og Ås men nå bor på Sogsti med kone og barn. Og mens faren er psykolog, er Hesselbergs mor for sikkerhets skyld psykiater. Kona traff han forresten på psykologstudiet i Trondheim.

Da Teddy TV fikk i oppdrag av NRK å se nærmere på alternativ medisin, hvisket noen navnet til Hesselberg som i flere år har holdt foredrag om hvordan hjernen lurer oss, selv om vi sitter med et inntrykk av å ha god oversikt.

Hesselberg, som kaller seg tankesmed på Twitter og har sin egen psykologiblogg, så deltakelsen som en unik mulig-

het til å bringe psykologi «ut til folket» og i juni i fjor var innspillingen ferdig. Da hadde teamet tatt for seg temaer som reading, klarsynte, homøopati, astrologi og en rekke alternative behandlingsformer som de senere årene har blitt stadig mer akseptert i befolkningen.

Ved gjennomgang av foreliggende forskning ble svært mange alternative behandlingsmetoder mer eller mindre ribbet for troverdighet.

Ikke alle synes det var pent.

– Når en mann sier at han kan kurere dysleksi med en pinne mot fingrene, er det ikke til å unngå at noen får lyst til å trekke på smilebåndet, men dette er voksne folk som selger en tjeneste og må stå for den. Min oppgave som psykolog var ikke å ta stilling til alternativ medisin, men å forklare hvordan vi lar oss lure av vår egen hjerne og hvordan placebo virker. Det dreier seg om tankefeller vi alle går

i. Dess mer vi blir klar over dem, jo bedre kan vi kontrollere valgene våre, sier Hesselberg.

Debatten, reaksjonene og kveldene som har gått med til å besvare e-post i etterkant av serien har ikke skremt ham fra å jobbe med tv igjen. Han synes det har vært morsomt og interessant og er i gang med en ny serie han foreløpig ikke vil si for mye om, annet enn at den kommer på skjermen neste år og at den tar for seg psykologiske fenomener.

– I det store og hele har responsen på «Folkeopplysningen» vært ekstrem positiv, ikke minst fra naturfaglærere, pasienter og leger som syntes det var et kjærkomment innspill. Vi ble jo overveldet over de høye seertallene, sier Hesselberg.

I tillegg til å vise fram psykologiske og rare fenomener som skjer med alle i gitte situasjoner, var hensikten å skape debatt.

– Det målet har vi oppnådd, selv om jeg synes den har tatt litt feil retning. Vi har fått kritikk for ikke å ha tatt for oss lege-

– Å gå til en terapeut å få tid og omsorg kan være kjempefint og ha en stor verdi for den enkelte, problemet er når man selger mer enn man kan love, sier psykologspesialist Jan-Ole Hesselberg som er i gang med en ny tv-serie om psykologiske fenomener.

FOTO: MARIANN L. DAHLE

middelindustrien. Det kan selvsagt også være en idé, men nå var det alternativbransjen vi skulle se på, en bransje som har vokst i omfang og som omsetter for enorme beløp i Norge. At så mange søker mot dette, henger sammen med at folk har råd og tid. Det er et overskuddsphenomen, tror Hesselberg.

– Hva overrasket deg mest i arbeidet med «Folkeopplysningen»?

– Det totale fraværet av selvkritikk. Som lege eller psykolog er man vant til et konstant kritisk søkelys på egne teorier. De forkastes og forbedres om og om igjen. For alle i det offentlige helsevesenet er dette opplagt, vi har hele tiden rom for forbedring, vi krangler, diskuterer og utsetter oss frivillig for kritikk. Det er et sunt tegn, så hvorfor er dette så godt som fraværende i alternativ medisin, og hvor-

dan kan pasientene godta det, undrer psykologen. At ikke foreningene som representerer bransjen uttalte at «ja, noe kan vi gjøre bedre», overrasket ham.

– Har du selv oppsøkt alternativ medisin?

– Ja jeg har prøvd rosentherapi, massasjeterapi, aromaterapi, ja homøopati også. Men etter å ha sett hvor nedslående resultatene er for de fleste alternative behandlingsformer, frister det ikke til gjentakelse for min del, sier Jan-Ole Hesselberg som likevel understreker at omsorg og tid hos en terapeut kan ha stor verdi for den enkelte.

– Problemet er hvis vedkommende selger mer enn han eller hun kan love, presiserer Jan-Ole Hesselberg.

MARIANN LEINES DAHLE